

Vergaderjaar 2014–2015

32 827

Toekomst mediabeleid

Nr. 66

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK

Vastgesteld 1 oktober 2014

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Aanleiding voor het werkbezoek	2
3.	Samenvattend verslag van de diverse gesprekken	2
4.	Tot slot	11
Bijlage	Programma van het werkbezoek en overzicht van de gesprekspartners	12

1. Inleiding

Een delegatie van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bracht van 6 tot en met 10 juli 2014 een bezoek aan Londen en Brussel. Tijdens dit werkbezoek hebben de leden diverse bezoeken afgelegd in het kader van media.

De delegatie bestond uit de leden Wolbert (PvdA, voorzitter), Elias (VVD), Mohandis (PvdA), Jasper van Dijk (SP), Heerma (CDA) en Verhoeven (D66). Van de zijde van de Kamer werd de delegatie begeleid door de griffier van de commissie, mw. E.C.E de Kler.

Het programma van het werkbezoek is in overleg met de Nederlandse ambassade te Londen en Brussel opgesteld.

Het hierna volgende verslag is een weergave van opgedane indrukken tijdens de gesprekken en bezoeken op locatie, alsmede van ter hand gestelde stukken. Een programma van het werkbezoek en een overzicht van de gesprekspartners staat beschreven in de bijlage. Voorts liggen de tijdens het werkbezoek en later aangereikte documenten ter inzage op het commissiesecretariaat OCW.

2. Aanleiding voor het werkbezoek

Op 20 juni 2013 ontving de Kamer een brief van Staatssecretaris Dekker over de verkenning naar de toekomst van het publieke mediabestel en de uitwerking van het regeerakkoord.¹ In deze brief kondigt de Staatssecretaris onder andere aan om de Raad voor cultuur een advies te vragen. Eind maart 2014 ontving de Kamer het advies «De tijd staat open» van de Raad voor Cultuur². Ter voorbereiding op de behandeling van de toekomstverkenning naar de publieke omroep, hebben leden van de commissie OCW besloten om een werkbezoek te organiseren aan het Verenigd Koninkrijk en België.

Het programma van het werkbezoek is als bijlage opgenomen en toegevoegd aan dit verslag. Tijdens het werkbezoek ging de interesse van de leden met name uit naar de volgende punten:

- Wat zijn de te verwachten ontwikkelingen in de toekomst van het mediabestel?
- Op welke wijze kan de publieke omroep zijn maatschappelijke functie in de toekomst invullen?
- Hoe wordt ingespeeld op de ontwikkeling van de nieuwe media?
- Hoe wordt omgegaan met mediaconcentraties?

Daarnaast wensten de leden nadere informatie te krijgen over Public Value Tests en de reikwijdte van het programmeren door een publieke omroep en de werking van Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten.

3. Samenvattend verslag van de diverse gesprekken

Maandag 7 juli 2014

Bezoek aan BBC

De delegatie wordt ontvangen door de heer E. Teather, *International policy advisor*. Tijdens het gesprek wordt de delegatie geïnformeerd over de opdracht van de BBC, de Britse publieke omroep, haar digitale strategie en de Public Value Tests.

Kenmerkend voor de BBC is de sterk centrale aansturing, geleid door een Dagelijks Bestuur. De BBC is een voorbeeld van een bestel op basis van interne pluriformiteit. BBC Trust, het stichtingsbestuur ziet toe op de Britse publieke omroep als toezichthouder, en publiceert jaarlijks een jaarverslag. Het wettelijk kader voor de BBC wordt gevormd door de BBC Royal Charter en de BBC Agreement. De opdracht aan de BBC is vastgelegd in de Royal Charter. Hierin staan algemene taken van de BBC beschreven. In de «Agreement» worden de taken door de Cultuurminister verder uitgewerkt. Beide hebben een looptijd van tien jaar en garanderen onafhankelijkheid. De huidige Charter zal in 2017 worden herzien.

BBC biedt tv, radio en onlinediensten. Anders dan de Nederlandse publieke omroep ontplooit BBC ook commerciële activiteiten. De BBC kent twee door de overheid betaalde tv-zenders zonder reclame (BBC One en Two), een aantal digitale zenders (Three, Four, HD, CBBC, CBeebies, News Channel en Parliament) en commerciële activiteiten (waaronder BBCWorld, Lifestyle). Alle BBC kanalen hebben een eigen doelgroep. Onder jongeren is de online BBC radio populair (nummer 4 in de top 10 van UK websites).

¹ Kamerstuk 32 827, nr. 49

² Kamerstuk 32 827, nr. 62

De financiering van de BBC vindt plaats via verplichte kijk- en luistergelden. Daarnaast zijn er advertentie-inkomsten en abonnementsgelden. Na het doorbreken van het BBC-monopolie en de komst van andere spelers op de markt, zoals ITV, is het aandeel van de BBC flink gekrompen. Toch blijft BBC populair onder breed publiek; wellicht vanwege het feit dat BBC binnen het Verenigd Koninkrijk geen reclameblokken heeft en veel eigen programma's biedt.

Modernisering van de kijk- en luistergelden («license fees») is een uitdaging waar de BBC zich komende jaren voor gesteld ziet. In 2010 werd het kijk- en luistergeld bevroren. Het publiek wenst steeds meer financiering via kijk- en luistergelden.

Op vragen van de delegatie wordt toegelicht dat het uitzenden van sport en entertainment wordt gezien als behorend tot de opdracht van BBC, er is immers breed bereik door verplichte kijk- en luistergeld. Wel zijn sportuitzendingen opgenomen op de «Brussellijst»: voetbalrechten worden gedeeld met ITV, Formule 1 met Sky. Tot slot is de relatie van het lokale BBC-nieuws met de lokale kranten aan de orde gekomen. Het idee van BBC om lokaal nieuws online te brengen is afgewezen vanwege de toch al zwakke positie van lokale kranten.

De delegatie merkt op het interessant te vinden dat ITV wordt voorgeschreven om objectief nieuws te brengen. BBC wordt betaald uit publieke middelen, maar concurreert met private spelers. Het werken met onafhankelijke producenten maakt onderdeel uit van de licentie-onderhandelingen.

De in 2007 ingevoerde Public Value Test (PVT) heeft betrekking op nieuwe producten van de BBC. Het doel is om de publieke waarde van producten af te zetten tegen de marktwaarde. De procedure vindt plaats in drie stappen. Eerst wordt de PVT uitgevoerd door de BBC Trust, voorts wordt de «marktimpact» door Ofcom getoetst, tenslotte overziet BBC Trust het geheel en neemt een besluit.

De PVT is voornamelijk ingezet naar aanleiding van de groei van het commerciële aanbod. Op vragen van de delegatie wordt bevestigd dat ook commerciële partijen om een PVT kunnen verzoeken. Tevens zijn er initiatieven die niet worden getest.

De BBC zelf vindt de procedure niet flexibel genoeg: het neemt veel tijd in beslag en dit kan de introductie van nieuwe diensten in de weg zitten. Voor die tijd werd echter onderhandeld over nieuwe producten met de cultuurminister, deze procedure was tijdrovender.

Bezoek aan de Press Complaints Commission (PCC)

The PCC is 23 jaar geleden opgericht als onafhankelijk orgaan dat klachten in behandeling neemt over (inhoud van) kranten en tijdschriften en hun websites. De delegatie wordt ontvangen door Lord David Hunt en spreekt over de ontwikkelingen naar aanleiding van het gedrag van de Britse pers dat in de ogen van de publieke opinie soms te ver ging. Voorbeelden die genoemd worden zijn de persschandalen rond prinses Diana, de verdwijning van de Britse peuter in Portugal, publicatie van telefoonberichten van een vermoord meisje, en de veroordeling van de voormalige adviseur van Cameron. Er zijn verschillende initiatieven ontwikkeld om een code, charter of afspraken rond «goed gedrag» vast te leggen, deels vanuit de sector zelf, deels vanuit de politiek. Aanvankelijk heeft men geprobeerd een protocol op te stellen dat bestaat uit klachtenbehandeling, een persstandaard of code en arbitrage. Afspraken van de bestaande perswaakhond, de Press Complaints Commission, zijn niet juridisch bindend en kunnen vrij makkelijk genegeerd worden door een medium. Sinds het afluisterschandaal rond de krant News of the World, die de

voicemail van een ontvoerd meisje had gehackt waardoor haar ouders dachten dat ze nog in leven was, vond men dat er meer controle op de pers nodig is.

Een commissie onder leiding van rechter Leveson bracht eind 2012 een rapport naar buiten. Naast de conclusie dat er te weinig controle is op de Britse pers, stelde Leveson ook vast dat politici een te nauwe band hebben met de pers. Een van de aanbevelingen was dat er een perswaakhond met een wettelijk kader zou moeten komen waardoor deze meer macht zou hebben. De Independent Press Standards Organisation (IPSO) werd opgericht door de krantensector als reactie op het rapport Leveson. Dit orgaan bood na een lange periode van onderzoek met een enorme hoeveelheid aanbevelingen – op verzoek van de politiek – een Editor's Code of Practice. 94 Procent van de pers doet hier aan mee. De Guardian, Financial Times, Evening Standard en Independent voelen zich niet verbonden, mogelijk omdat zij niet geassocieerd willen worden met de tabloids / (roddel)pers. Editors zijn verplicht zich te houden aan de gedragscode die clausules bevat omtrent de nauwkeurigheid, het recht op weerwoord, privacy, intimidatie, kwetsende uitlatingen of diefstal. Op vragen van de delegatie licht Lord Hunt toe dat de positie van de tabloids een heel specifieke is: het VK kent geen persregulering zoals in de Verenigde Staten (first amendment). In het VK is een Royal Charter voorgesteld ter regulering. Daarnaast heeft de pers zelf zijn eigen IPSO opgericht. Veel EU-landen vinden zo'n Royal Charter te ver gaan.

Dinsdag 8 juli

Bezoek aan het ministerie voor Cultuur, Media en Sport

De delegatie wordt ontvangen door mevrouw Katharina Ribbe (*head of Broadcasting Content Regulation*) en mevrouw Sarah Baylis (*Media plurality / media concentration*). Het gesprek concentreert zich op de verhouding tussen commerciële en publieke aanbieders, pluriformiteit, de rol van Ofcom (de toezichthouder) en Kijkwijzer. Het Britse omroepbestel kent een aantal categorieën: van volledig bekostigd en in eigendom van de staat, hybride (channel 4), privaat met overheidstaken (ITV) tot commercieel zonder enige verplichting. De commissie Leveson deed aanbevelingen (voor nieuws en actualiteitenprogramma's) met betrekking tot pluriformiteit die er op neer kwamen te bewaken dat «*a range of voices should be heard*». De regionale media werken in de VK samen, onder andere met hulp van het EU-staatssysteem. De discussie over de breedte van het aanbod die in Nederland wordt gevoerd, speelt in het VK nauwelijks. Men is (nog) niet bevreesd dat de pluriformiteit van de media in de regio in het gedrang zou komen door het verdwijnen van kranten. Naast geschreven pers is er nog regionale tv, veel online nieuws, radio. In het gesprek komt de rol van Ofcom, de toezichthouder, ter sprake. Ofcom wordt deels privaat bekostigd, deels publiek. Het is vergelijkbaar met een zelfstandig bestuursorgaan. Op verzoek van de delegatie wordt ingegaan op het harmoniëren van de Kijkwijzer EU. In de VK vormt vooral het televisiekijken on-demand hierin een obstakel. In de VK geldt de zogenoemde «waterscheidingsnorm» waarbij niet-kindgeschikte programma's pas na 21.00 uur worden uitgezonden. Het televisiekijken on-demand haalt dat onderuit.

Bezoek aan ITV

ITV (Independent Television), opgericht in 1955 om het BBC-monopolie te doorbreken, vormt het oudste netwerk van Britse commerciële zenders. Het ITV-netwerk bestaat uit een reeks licentiehouders die regionaal uitzenden, maar daarnaast ook programma's gemeenschappelijk hebben

en gezamenlijk uitzenden. ITV is de hoofdzender van de zendergroep. Er zijn veertien regionale licenties en één nationale licentie voor «ontbijttelevisie». Het netwerk staat onder toezicht van Ofcom, dat eveneens verantwoordelijk is voor de toekenning van de licenties.

De heer Magnus Brooke, *director of Policy and Regulatory affairs* ontvangt de delegatie met een presentatie over het werk van ITV, dat aan 140 landen inhoud en programma's verkoopt. ITV is privaat gefinancierd, maar heeft publieke taken op het gebied van (regionaal) nieuws. In ruil daarvoor krijgt ITV een prominente plek in de programmagidsen. De verhouding tussen ITV en BBC is voornamelijk gegrond op een verschil in bekostiging: ITV wil uit principe geen overheidsgeld, ook niet voor verplichte taken op het gebied van regionaal nieuws. Het brengen van regionaal nieuws is erg kostbaar, maar dit ziet ITV als onderdeel van de «deal». De zenders komen inhoudelijk sterk overeen.

Voor de BBC blijft het belangrijk om onderscheidend te zijn ten opzichte van de commerciële. Hierbij is het ook van belang dat de BBC niet «overbekostigd» raakt want dan volgt een ongelijke strijd. De PVT's dwingen de BBC meer economisch te denken. De omroep werkt dan ook veel efficiënter dan vijf jaar geleden. Opgemerkt werd dat de BBC1-player met een «programma gemist» dat vrije toegang biedt gedurende 30 dagen, de commerciële een flinke klap is uitgedeeld. Op vragen van de delegatie over het aanbod van de BBC en de rol van entertainment daarin wordt uiteengezet dat binnen de BBC populaire programma's aanvaardbaar worden geacht, maar wel met een origineel en innovatief signatuur. Via de Charter wordt dit bewaakt. ITV ziet voordelen in de concurrentie die de kwaliteit van het aanbod hooghoudt, niet alleen met de BBC (drama, vakmanschap) maar net zo goed ook met bijvoorbeeld Skynews.

Bezoek aan Ofcom

Ofcom, *the office of communications*, houdt toezicht op programma-inhoud en kwaliteit. Het is het resultaat van een fusie van vijf inspecties: radio, televisie, telecom, post en internet. Alle televisiestations, met uitzondering van de BBC (want daar is BBC Trust de toezichthouder), volgen de richtlijnen van Ofcom. Deze instelling ziet er ook op toe dat adverteerders een specifieke en bindende gedragscode volgen. De plichten van Ofcom zijn wettelijk vastgelegd onder de Communications Act 2003. Ofcom wordt gefinancierd via fee's (voor reguliere taken) en vergoeding/betaling voor specifieke opdrachten. Het moet jaarlijks rapport uitbrengen aan het parlement, en wordt gecontroleerd door de National Audit Office. In tegenstelling tot Ofcom heeft de National Audit Office geen toegang tot de BBC-boeken (men vreest dan discussie over kosten van specifieke programma's).

Ofcom kan gezien worden als een zelfstandig bestuursorgaan. Het werkt onafhankelijk van de Staat, maar het kabinet legt er wel verantwoording over af aan het parlement.

De delegatie voert een gesprek met Peter Davies (*Director of content policy*), Gareth Barr (*Head of public service*) en Stephen McConnell (*International Team, SITE Group*). Ofcom is een gerespecteerd toezichtsorgaan waar evidence based gewerkt wordt. Zeker omdat er nog al eens een rechtszaak wordt aangespannen tegen Ofcom, staat het verzamelen van de feiten voorop in de werkwijze.

Op vragen van de delegatie gaat men in op de rol van Ofcom bij PVT's. Wanneer de BBC wijzigingen wil doorvoeren ten behoeve van de publieke dienst, moet de BBC trust een Public Value test uitvoeren. Deze PVT bevat twee onderdelen: een Public Value Assessment (PVA) uitgevoerd door BBC Trust en een Market Impact Assessment (MIA) uitgevoerd door Ofcom. Op het bestaan van BBC Trust groeit kritiek, vanwege de dubbele taken als ondersteuner en controleur. Deze discussie, waar Ofcom zich

afzijdig van houdt, zal zeker aan de orde komen bij de nieuwe licentieaanvraag. Er zijn situaties waarin Ofcom van mening is dat een PVT zou moeten plaatsvinden en de BBC niet. Dit was bijvoorbeeld het geval toen de BBC iPlayer, in plaats van vijf, het terugkijken na dertig dagen mogelijk maakte. De delegatie spreekt tenslotte over de concurrentie in Nederland tussen de publieke omroep en de commerciële. In de VK verloopt de concurrentie niet via de reclame, maar meer op de inhoud: de BBC is een instituut met een breed bereik en concurreert met ITV op programma's en kwaliteit.

Bezoek aan de Parlementaire commissie voor media in het Lagerhuis

De delegatie wordt ontvangen door voorzitter de heer John Whittingdale. De commissie voor Cultuur, Media en Sport bestaat uit vijf leden van de Conservatieve Partij, vijf leden van de Labour Partij en één Liberaaldemocraat. Op dit moment speelt in het VK de discussie over de kijk- en luistergelden à 145 GPB (inkomensonafhankelijk). Er is geen korting mogelijk en de administratiekosten zijn hoog. Men bestudeert momenteel de alternatieven in Europa. BBC moet hoge kijkcijfers halen ter legitimatie van de kijk- en luistergelden. Programma's als «The Voice» dragen daartoe bij, maar voldoen deze aan de publieke taak? De heer Whittingdale benadrukt dat de discussie niet gevoerd moet worden of de BBC dergelijke programma's mag uitzenden, dit hoort gewoon bij haar brede taak. Bovendien heeft de BBC een onafhankelijke status, de politiek mag zich niet teveel met haar uitzendingen bemoeien. Het debat over de nieuwe licentieperiode zal in de nabije toekomst gaan plaatsvinden, maar wordt over de verkiezingen heen getild (voorjaar 2015). Vervolgens komt de rol van de BBC Trust bij de public value test aan de orde en specifiek de vraag of deze niet te groot is. De heer Whittingdale is voorstander van overdragen van deze taken aan Ofcom. Tenslotte gaat het gesprek in op de bevindingen van de commissie Leveson en de gevolgen daarvan voor het toezicht. Na het parlementaire debat werd de Royal Charter voorgesteld. De commissie-Leveson had duidelijke ideeën over de rol van de toezichthouder. Het parlement was het daarmee eens maar vergat te vragen of de journalistiek dat ook zo vond. Veel kranten voelden zich niet gebonden en richtten hun eigen IPSO op. Bijna alle kranten accepteren IPSO.

Woensdag 9 juli

Bezoek aan Vlaamse Media Regulator

De Vlaamse Media Regulator (VRM) is de onafhankelijke toezichthouder voor de Vlaamse audiovisuele media. De VRM werd in 2006, in navolging van een richtlijn van de Europese Unie, opgericht door de Vlaamse overheid. Het vormt een extern verzelfstandigd agentschap met een eigen rechtspersoonlijkheid. De delegatie wordt ontvangen door de heer J. Sels, gedelegeerd bestuurder, de heer D. Peereman, griffier algemene kamer en de heer F. Soulliaert, communicatieadviseur. Tijdens het gesprek wordt de delegatie geïnformeerd over het Vlaamse omroeplandschap en de rol van VRM als onafhankelijk toezichthouder daarin.

In het omroepbestel van België liggen geschieden taken en bevoegdheden op federaal niveau alsook op het niveau van de Gemeenschappen. De federale overheid is bevoegd voor telecommunicatie en etherpolitie; pers en film; de bicommunautaire omroep in Brussel-Hoofdstad; diensten voor de informatie maatschappij en auteursrecht. De Gemeenschappen zijn bevoegd voor radioomroep en televisie in de ruime zin des woords: inclusief transmissie, sommige diensten van de informatiemaatschappij zoals video-on-demand, een aantal «accessoire-« bevoegdheden waaronder economische en technische aspecten zoals markttoezicht en

decoders. De regelgeving tussen de Gemeenschappen verschilt onderling van elkaar: zo kent de VRT geen reclame, terwijl de Franstalige RTBF wel reclame-inkomsten genereert. Vlaanderen kent openbare en particuliere omroepen. Binnen de particuliere omroepen maakt het Vlaamse mediadecreet onderscheid tussen private omroepen en regionale. De Vlaamse radio en televisieomroep (VRT) vormt de openbare omroep van de Vlaamse Gemeenschap (3 omroepprogramma's). De VRT kent een gemengde financiering. De overheidsfinanciering in 2012 bedroeg 65,4% van de totale inkomsten. Het andere deel van haar middelen haalt de VRT uit eigen opbrengsten. De omroep mag voor maximaal 68,4 miljoen euro per jaar aan inkomsten genereren uit «commerciële communicatie». Ter vergelijking: in Nederland ontving de publieke omroep 743 miljoen euro in 2013. Ongeveer eenderde van dat bedrag verdient de publieke omroep terug met de inkomsten uit de STER-reclame. De Vlaamse overheid heeft televisie-reclame voorbehouden aan de commerciële omroepen. De VRT-netten mogen wel reclame ter zelfpromotie uitzenden. Het kijk- en luistergeld in Vlaanderen bedraagt gemiddeld 45,9 euro per jaar (2012). Naast de VRT zijn er private omroepen (65 omroepprogramma's), zoals Mediaaan en SBS Belgium. Tot slot zijn er regionale omroepen (10 omroepprogramma's). De radio bestaat uit de openbare omroep met 5 kanalen (VRT) en private radioomroepen (3 landelijke en 294 lokale). Er is een beperkt aantal kabel- en internetdiensten. Het aantal dienstverdelers en netwerken bedraagt zeven in totaal. Vlaanderen kent geen Kijkwijzer: beperkingen met betrekking tot uitzendingstijdstippen wordt geregeld via het mediadecreet. Dit betekent dat steeds aan de hand van een concreet geval moet worden uitgemaakt of de content mogelijk schadelijk is, en of het uitzendtijdstip redelijk is. Overtreding daarvan kan een boete van maximaal 125.000 euro opleveren. Naar aanleiding van vragen van de delegatie wordt uitgesproken dat de Nederlandse kijkwijzer wel een inspiratie voor een modernisering van het Vlaamse systeem zou kunnen zijn. Het Nicamsysteem is onlangs aan de orde geweest in het Vlaams parlement.

De organisatiestructuur van de VRM bestaat uit een Algemene Kamer, een Raad van Bestuur en een Kamer voor onpartijdigheid ter bescherming van minderjarigen. De Algemene Kamer is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van het Vlaams Mediadecreet en de sanctionering van inbreuken. In praktijk ligt het zwaartepunt vooral op het uitzenden van commerciële communicatie door omroepen. Daarnaast heeft de Algemene Kamer taken en verantwoordelijkheden in het uitreiken, wijzigingen en schorsen en intrekken van zendvergunningen. Tevens brengt de Kamer de mediaconcentratie via een jaarlijkse monitor in kaart. Ook houdt zij toezicht op de naleving door de openbare omroep van de beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap en identificeert zij ondernemingen met aanmerkelijke marktmacht die zij tevens ook verplichtingen kan opleggen. Nieuw dit jaar is dat de VRM bereikcijfers berekend van regionale televisieomroepen en de door de dienstverdelers te betalen bereikvergoedingen. Het meest markante dossier dat op dit moment speelt betreft het openstellen van de kabel, waarbij kabeloperatoren hun kabelinfrastructuur moeten opstellen ten behoeve van een grotere keuzevrijheid voor de consument in breedband- en televisiedistributiediensten. Dit proces, waarbij een samenwerking plaatsvindt tussen diverse gemeenschapsregulatoren, is in gang gesteld sinds 2010. De definitieve openstelling is voorzien in de loop van 2014. De VRM wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid (ongeveer 1,5 mln. euro per jaar) en de vergoedingen voor het behoud van de erkenning van landelijke radioomroepen (ongeveer 1 mln. euro per jaar). Aldus bedraagt het totale budget ongeveer 2,5 mln. euro.

Raakpunt van de VRM met het Nederlands Commissariaat voor de Media vormt het vertrekpunt, de Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten. Zowel het Nederlands Commissariaat als de VRM kennen een (vanuit

Europa opgelegde) grote autonomie. Er zijn ook enkele verschillen. Het Nederlands Commissariaat voor de Media wordt geleid door een College van drie commissarissen die zowel het bestuurlijk beheer als het inhoudelijk beheer voor hun rekening nemen. Bij de VRM is er een scheiding tussen het bestuurlijk beheer (Raad van bestuur en gedelegeerd bestuurder) en het inhoudelijk beheer (de kamers). Het Nederlands Commissariaat voor de Media heeft ongeveer 50 personeelsleden, de VRM 19. Het Nederlands Commissariaat voor de Media heeft enkele bevoegdheden die de VRM niet kent, zoals het uitoefenen van financieel toezicht op de publieke omroepen en het toezicht op de NICAM en de vaste boekenprijs. Daarnaast verleent zij toestemming aan commerciële omroepen en regionale en lokale publieke omroepen. Een ander verschil met de VRM is dat zij adviseert over bestaand en toekomstig mediabeleid en optreedt als sectorspecifieke consumentenautoriteit. Tot slot verleent de Nederlandse Commissariaat voor de Media toestemming voor nevenactiviteiten van publieke media-instellingen en vormen van publiek-private samenwerking. De VRM heeft in vergelijking met het Nederlandse Commissariaat voor de Media bevoegdheden op het terrein van economische marktanalyse en het toezicht op zendvergunningen van particuliere radioomroepen.

Lunch Vlaamse parlement

De delegatie wordt ontvangen door de Voorzitter van het Vlaamse parlement, verzegeld door verschillende Vlaamse parlementsleden die zich afgelopen periode hebben beziggehouden met media en/of die media de komende periode in hun portefeuille zullen hebben. De samenstelling de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media is na de verkiezingen voor het Vlaamse parlement op 25 mei jl. is nog niet vastgesteld. Op 17 juni jl. is het Vlaamse parlement voor het eerst bijeengekomen. Bij de verkiezingen behaalde de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) een grote overwinning met meer dan dertig procent van de stemmen. Meer dan de helft van het aantal volksvertegenwoordigers is nieuw in het parlement. Tijdens het gesprek met de delegatie wordt gesproken over de ontwikkelingen van de nieuwe media, mediaconcentraties en de uitvoering van de EU-richtlijn inzake audiovisuele media. In Vlaanderen richtte het debat zich de afgelopen tijd voornamelijk op de toekomst van de regionale omroepen. De aanleiding hiertoe vormde de verlaging van de bijdrage voor auteursrechten aan de regionale omroepen. Deze vermindering zou grote impact hebben op het bestaan van de regionale omroepen. Het politieke debat dat daarop volgde leidde tot een decreetsaanpassing waarbij werd vastgelegd dat regionale omroepen voortaan een bereikvergoeding krijgen in plaats van een vergoeding gebaseerd op marktaandeel. Bovendien regelt het decreet de mogelijkheid voor regionale omroepen om een exploitatieovereenkomst aan te gaan met een exploitatiemaatschappij. Dit blijft een vrije keuze, echter wanneer hun bereik te ver daalt, wordt het wel verplicht. Een ander dossier dat in het parlement actueel was in 2012–2013 betreft de «signaalintegriteit». De omroepen klaagden dat de distributeurs het signaal van omroepen zomaar gebruikten om ongevraagd toepassingen op te zetten (van banners, tot doorspoelen van reclame).

Reclame kon zo meer worden doorgespoeld, waardoor adverteerders minder betaalden voor reclameruimte. Op dit moment zijn er tussen de belangrijkste Vlaamse omroepen en distributeurs doorgifte-akkoorden afgesproken, maar Telenet heeft ondertussen wel een procedure aangespannen tegen het decreet Signaalintegriteit. Het dossier wordt dus nog vervolgd.

Het gesprek vervolgt met een blik op de nieuwe ontwikkelingen in het medialandschap, zoals de komst van Netflix. Dit najaar zal Netflix haar diensten uitrollen in België. Het wordt afwachten wat de concrete

gevolgen zullen zijn. Een andere actuele kwestie is de instap van Telenet in De Vijver Media, de holding boven de commerciële zenders Vier en Vijf. Hiermee komt voor het eerst een grote algemene omroep onder controle van een distributeur. De nieuwe Vlaamse regering zal er op moeten toezien dat een concentratiebeweging in de mediasector niet zorgt voor ongewilde gevolgen, zoals oneerlijk concurrentie of verschraving van het aanbod. Tot slot sprak de delegatie over de uitvoering van de EU-richtlijn inzake audiovisuele media. De richtlijn stamt uit 2007 en werd in 2009 omgezet in het Mediadecreet. Het groenboek van de Europese Commissie «Vorbereiding op een volledig geconvergeerde audiovisuele wereld: groei, creatie en waarden» dat ingaat op de gevolgen van de verandering van het medialandschap is nog in procedure bij het Vlaamse parlement.

Bezoek aan Medialaan

Medialaan is het «moederhuis» van de televisie- en radiomerken VTM, 2BE, Vitaya, JIM, VTMKZOOM, Q-Music en JOE fm. De delegatie wordt ontvangen door de heer B. Appel, directeur Business&Legal Affairs, mevrouw S. Vercauteren, woordvoester en de heer M. Koningsberger, algemeen directeur Q-Music. Medialaan werd in 1987 opgericht als de Vlaamse Televisie Maatschappij door negen uitgevers die ieder 11,1% van de aandelen bezaten. Sinds 1998 bezitten De Persgroep en de Roularta Media Group ieder 50% van de aandelen. Op 31 mei 1999 werd de naam gewijzigd in Vlaamse Media Maatschappij.³ Op 3 februari 2014 werd dat Medialaan. Medialaan investeert veel in producties. Er zijn 40 onafhankelijke productiehuisen in Vlaanderen. Het medialandschap in Vlaanderen vormt een mooi ecosysteem. Er is een goede verstandhouding tussen de Vlaamse mediabedrijven waarbij men elkaar niet alleen als concurrent beschouwt, maar ook als collega's (dit wordt wel aangeduid met de «Pax Media»). Tijdens het gesprek met de delegatie komt de Signaalintegriteit aan de orde. Medialaan heeft hard gepleit voor dit decreet omdat dit evenwicht biedt tussen distributeur en omroep, hetgeen ten goede komt aan de Vlaamse kijker. Vanuit UK, Wallonië en Frankrijk bestaat er interesse voor de Vlaamse «signaalintegriteit».

Donderdag 10 juli

Bezoek aan VRT

De Vlaamse radio en televisieomroep (VRT) is de openbare Nederlandstalige omroep voor radio en televisie, opgericht in 1998. Het is voor 100% in eigendom van de Vlaamse Gemeenschap. De delegatie voert een gesprek met de heer W. Wijnants, CEO ad interim-, en de heer L. Vercruysse, directeur corporate strategie. Het gesprek met de delegatie gaat in op de invulling van de beheersovereenkomst. Het Mediadecreet 2009 regelt de beheersovereenkomst met de VRT en bepaalt het maatschappelijk doel en belangrijkste bepalingen voor de VRT. In 2012 zond de omroeporganisatie 75.446 uur radio uit en 13.365 uur televisie. De huidige beheersovereenkomst 2012–2016 kwam tot stand onder andere met adviezen van de Strategische Raad voor Cultuur, Sport en Media (SARC). Voor de VRT is het belangrijk dat hun aanbod kwalitatief hoogwaardig en onderscheidend is, maar tegelijkertijd een groot bereik heeft onder de Vlaamse bevolking. De VRT gebruikt amusement dan ook om bereik te genereren. Dat lukt niet als je een «niche-zender» (met alleen cultuur en nieuws) bent, een groot bereik is dan niet realistisch. De VRT zet zwaar in op samenwerking met andere mediabedrijven (de versteviging van het ecosysteem), bijvoorbeeld door samenwerking in het maken van programma's te zoeken maar ook door het online aanbod met

³ Bron: Wikipedia, www.medialaan.be

Vlaamse content beschikbaar te stellen op sites van andere partijen. De ontwikkeling van de advertentiemarkt in Vlaanderen holt achteruit. Een deel van de inkomsten vloeit weg naar internationale spelers. Overheidsbezuinigingen kunnen daarnaast, ondanks de pax media, ook als marktverstoring werken. De laatste zeven jaar heeft de VRT 100 miljoen euro bezuinigd (een derde van het budget). De VRT moet haar commerciële inkomsten onder andere zoeken in «productplacement», waarbij een product of dienst of (beeld)merk in de verhaallijn van het programma wordt opgenomen of een verwijzing daarnaar die deel uitmaakt van de verhaallijn.

Het gesprek handelt voorts over de discussie in Nederland over de transparantie van uitgaven van de publieke omroep, bijvoorbeeld waar het voetbalrechten betreft. De VRT geeft aan dat contracten vaak voor jaren achtereenvolgend worden gesloten en dat geen land openheid geeft. Voorts gaat het gesprek in op de verhouding met de toezichthouder VRM. De laatste jaren zijn er scherpere criteria vanuit de beheersovereenkomst gesteld ten aanzien van bijvoorbeeld het eigen product: 50 procent moet van Europese onafhankelijke producties zijn, en op prime time moet 10 procent Vlaamse producties worden uitgezonden. De VRM let daar scherp op. De VRT geeft aan voor een sterke toezichthouder te zijn, dit maakt de geloofwaardigheid van een openbare omroep in het uitoefenen van haar publieke taak alleen maar geloofwaardiger.

Bezoek aan Vlaams departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Het cluster Mediabeleid van het departement is een onderdeel van de afdeling Cultuur en Media van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en heeft als opdracht de Vlaamse Minister, bevoegd voor mediabeleid, te ondersteunen. De delegatie spreekt met mevrouw C. Claus, Secretaris-generaal van het Departement voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, Jean-Marie Vandeursen, afdelingshoofd van de afdeling Cultuur en Media, Caroline Uyttendaele, directeur van het cluster media en Johan Bouciqué, adviseur media binnen het cluster media. Tevens waren bij dit gesprek gesprekspartners van de SARC aanwezig, te weten Iris van Riet, algemeen secretaris van de SARC, Simon Delaere, voorzitter van de sectorraad media van de SARC en Hanne Schuermans, secretaris van de sectorraad media van de SARC.

Op dit moment, na de verkiezingen van mei jl, is het departement in afwachting van de benoeming van een nieuwe Minister. Het gesprek gaat over het mediadecreet en de beheersovereenkomst, VRT, en mediawijsheid. De bepalingen met betrekking tot de (huidige) beheersovereenkomst komen voort uit het Mediadecreet. Bij de totstandkoming speelt ook de advisering door de Strategische Raad voor Cultuur, Jeugd en Sport (SARC) een belangrijke rol. De onafhankelijke SARC adviseert (gevraagd en op eigen initiatief) de Vlaamse regering en het Vlaamse parlement Vertegenwoordigers uit het maatschappelijke middenveld en onafhankelijke deskundigen treden er in de Algemene Raad of in een van de vier sectorraden in overleg met elkaar over het cultuur-, jeugd-, sport- en mediabeleid. De sectorraad media bestaat uit 19 leden. Tijdens de totstandkoming van de huidige beheersovereenkomst heeft de SARC op diverse momenten adviezen en reflecties geleverd. Andere adviezen van de SARC betreffen de nieuwe erkenningen 2016 voor de radio, signaalintegriteit, mediawijsheid en de wenselijkheid van een kijkwijzersysteem. De VRM ziet toe op naleving van de beheersovereenkomst. Ten aanzien van de VRT, de openbare omroep, heeft het departement specifieke taken, waaronder opmaken van documenten die de VRT aangaan en die worden voorgelegd aan de Vlaamse regering, zoals het jaarverslag en mededelingen als aanstelling van leden van Raad van Bestuur. Er is vanuit het departement vaak contact met de VRT over parlementaire vragen.

Ontwerpantwoorden worden opgesteld door het departement in samenwerking met de VRT. De VRT is succesvol door haar grote inzet op lokale content binnen een duurzaam ecosysteem (pax media). In Vlaanderen bestaat geen Kijkwijzer. Wel wordt veel aandacht besteed aan mediawijsheid en bescherming van minderjarigen via decretale bepalingen. De VRM houdt toezicht op de naleving daarvan via een aparte Kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen. Daarnaast is er een Kenniscentrum mediawijsheid, gefinancierd door de overheid. En tot slot vormt mediawijsheid ook een van de opdrachten van de VRT.

4. Tot slot

De delegatie van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft het werkbezoek aan de VK en België als zeer zinvol en inspirerend ervaren. Zij willen op deze plek hun erkentelijkheid uitspreken over de hulp van de Ambassades en hun medewerkers bij de totstandkoming van het werkbezoek en de gastvrije ontvangst.

De voorzitter van de delegatie
Wolbert

De griffier van de delegatie
De Kler

Programma van het werkbezoek en overzicht van de gesprekspartners

Zondag 6 juli

Avond **Aankomst op London City Airport**

Maandag 7 juli

Ochtend **Bezoek aan BBC**

Ontvangst en presentatie door de heer Edward Teather, International Policy Adviser. Vervolgens rondleiding door Broadcasting House

Middag **Lunch aangeboden door de Ambassadeur, mevrouw Laetitia van den Assum**

Bezoek aan Press Complaints Commission

Ontvangst en presentatie door Lord Hunt of Wirral.

Dinsdag 8 juli

Ochtend **Bezoek aan Department for Culture Media and Sport**

Ontvangst en presentaties door mevrouw Katharina Ribbe, Head of Broadcasting Content Regulation en mevrouw Sarah Baylis, deskundige Media Plurality/ Media concentration.

Bezoek aan ITV

Ontvangst door de heer Magnus Brooke, Director of Policy and Regulatory Affairs

Middag **Bezoek aan Ofcom**

Werklunch met de heer Peter Davies, Director of Content Policy, de heer Gareth Barr, Head of Public Service, en de heer Stephen McConnell, International Team, SITE Group (Strategy, International, Technology and Economics)

Bezoek aan Parliamentary Committee for Media

Gesprek met de heer John Whittingdale, voorzitter van de commissie, en kort bezoek aan het Lagerhuis.

Avond **Reis van station London St Pancras naar Station Brussel Zuid.**

Woensdag 9 juli

Ochtend **Bezoek aan VRT**

Ontvangst en presentatie door de heer Willy Wijnants, CEO ad interim- en de heer Lut Vercruyse, Directeur Corporate Strategie

Lunch op Vlaams parlement

Ontvangst door de voorzitter van het Vlaamse parlement, de heer Jan Peumans en lunchgesprek, tevens met Vlaamse parlementsleden die zich in de afgelopen regeringsperiode bezig hebben gehouden met media of zich in de komende periode daarmee bezighouden.

- Middag **Bezoek MEDIALAAN**
- Ontvangst door de heer Ben Appel, Directeur Business & Legal Affairs, mevrouw Sara Vercauteren, woordvoester en de heer Menno Koningingsberger, Algemeen directeur Q-music.
- Avond Diner op de residentie van Ambassadeur de heer Henne Schuwer

Donderdag 10 juli

- Ochtend **Bezoek aan Vlaamse Regulator Media (VRM)**
- Ontvangst en presentatie door de heer Joris Sels, gedelegeerd bestuurder, de heer Dirk Peereman, griffier algemene kamer en de heer Francis Soulliaert, communicatieadviseur.
- Bezoek aan Vlaams Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, inclusief lunch**
- Ontvangst door de Secretaris-generaal van het Departement, mevrouw Christine Claus, de heer Jean-Marie Vandeursen, afdelingshoofd van de afdeling Cultuur en Media, mevrouw Caroline Uyttendaele, directeur van het cluster media en de heer Johan Bouciqué, adviseur media binnen het cluster media. Tevens waren bij dit gesprek gesprekspartners van de SARC aanwezig, te weten mevrouw Iris van Riet, algemeen secretaris van de SARC, de heer Simon Delaere, voorzitter van de sectorraad media van de SARC en mevrouw Hanne Schuermans, secretaris van de sectorraad media van de SARC.
- Middag **Afsluiting door Ambassadeur, de heer Henne Schuwer**